

MORAVSKÉ FESTIVALY

Olam Holešov, Krnovská synagoga a Šamajim Třebíč

Ten, kdo se zajímá o židovskou kulturu, si letos v létě na Moravě a ve Slezsku užil. Desítky přednášek o židovství, koncertů, výstav a filmů s židovskou tematikou bylo možno si poslechnout i zhlédnout hned na třech místech: v Krnově, Holešově a Třebíči.

OLAM HOLEŠOV

Festival židovské kultury *Olam Holešov* proběhl ve dnech 19.-25. 7. V jeho rámci se konalo 9 přednášek (většina byla zaměřena na kabalu, jíž byl věnován letošní ročník), promítaly se filmy, proběhly koncerty a taneční představení. Největší pozornosti se těšilo vystoupení klezmerových kapel na holešovském náměstí (to byla asi nejméně úspěšnější akce: přišlo na 300 lidí), nejméně byly navštěvovány přednášky, výjimkou byla ta o kabale s ochutnávkami výrobků firmy Jelínek - návštěvnost prý zvedla zlatá archivní košer slivovice.

Prababička jednoho z organizátorů *Olam Holešov*, zdejšího rodáka Jiřího Richtera, byla Židovka, on se od mládí zajímá o teologii a religionistiku. To ale prý není důvod, proč se o židovství zajímá ("Lec-kdo tu má nějaké židovské předky."). K myšlence zorganizovat festival ho přivedla unikátní židovská historie jeho rodného města a pronásledování Židů: "V Holešově se odehrál poslední pogrom u nás (3. a 4. prosince 1918, dva mrtví), rozumí se do doby šoa, a antisemitismus tu existuje dodnes, kdy tu už vlastně žádní Židé nejsou. Tento typ antisemitismu je důsledek ignorace a nevědomosti. Považuji proto za svou povinnost dělat o judaismu osvětu a uctívat tak památku obětí holocaustu." Spolu s Richterem se na organizaci podílejí i další lidé, kteří v tomto duchu působí po celý rok: pořádají přednášky o židovství ve spolupráci s Křesťanskou akademií v Kroměříži a s regionálními archivy, pečují o židovské památky (ve spolupráci ŽM v Praze) nebo třeba studují židovské hudební tradice, aby je mohli přiblížit posluchačům. V minulosti pořadatelé festivalu (Společnost Judaica Holešov a Městské kulturní středisko Holešov) financovali celou akci v podstatě sami, letos se jim podařilo získat sponzorské dary od firem Rudolf Jelínek a Barum Continental.

Podle Richtera festival splnil očekávání a byl bezesporu v Holešově kulturní akcí roku. "Za amatérských podmínek se podařilo zorganizovat akci na profesionální úrovni. Samozřejmě, že by šlo mnohé zlepšit."

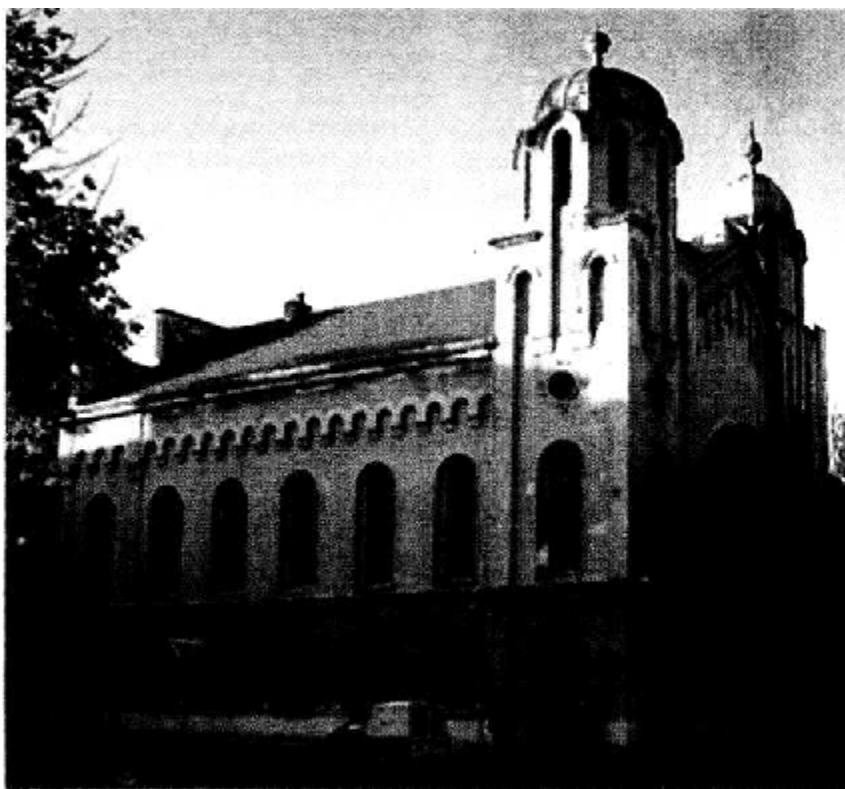
LÉTO V KRNOVSKÉ SYNAGOZE

Festival v Holešově inspiroval členy občanského sdružení *Krnovská synagoga* k uspořádání podobného festivalu. Sdružení se snaží mapovat dějiny zdejší židovské obce (r. 2002 vydalo knihu o dějinách žo v Osoblaze, Krnově a Bruntálu *Otisky poutníka Ahasvera*), pomáhá s údržbou a opravou židovských památek na Krnovsku, organizuje kulturní akce se židovskou a menšinovou tematikou. Letos tu kromě festivalu proběhl např. koncert romské kapely Romano jilo.

Člen sdružení a hybná síla festivalu je krnovský rodák, student na brněnské FF MU Pavel Kuča. Proč organizuje festival v Krnově? "Obdivuju, že Židé dokázali chce seznámit veřejnost s kulturou národa,

vštevňáci (jejich počet se pohyboval mezi 60 až 180) zhlédli divadelní představení Pan Theodor Mundstock v režii J. A. Haidlera, poslechli si koncerty Létajícího rabína (klezmer), Máši Kubátové (kytarový recitál) a brněnské Weytory (hebrejská a aramejská duchovní hudba ve středověkém aranžmá), viděli filmy *Schindlerův seznam* a *Život je krásný* a vyslechli přednášky: J. A. Haidlera o kabale, J. Klenovského o židovských památkách českého a polského Slezska a M. Salomonoviče o osudech krnovských židovských rodin a jeho zkušenosti z šoa. Dále proběhly kurzy kreslení na motivy židovských pohádek, izraelských lidových tanců, došlo i na výlet úzkorozchodnou železnicí na starodávný a unikátní židovský hřbitov v Osoblaze.

Souběžně s holešovským a krnovským festivalem proběhl "workcamp" - brigáda mladých lidí na tamních hřbitovech. Tento

Synagoga v Krnově, dějiště prvního ročníku *Kulturního léta*. Foto archiv.

udržet svou svébytnost," říká. "Festival který s námi tisíc let žije a byl téměř vyvražděn. Rádi bychom vzbudili v dnešních obyvatelích Sudet zájem o hmotné památky židovské kultury v jejich okolí, zodpovědnost za jejich údržbu - hlavně u města - a úctu k odlišnosti."

Festival *Kulturní léto v krnovské synagoze* se letos ve dnech 5.-18. 7. 2004 uskutečnil poprvé. Organizátory podpořila FŽO v ČR, město Krnov a sponzoři. Ná

mezinárodní projekt, který je zařazen do programu Evropské dobrovolné služby (EVS), uspořádalo OS Krnovská synagoga a sdružení dobrovolných aktivit INEX-SDA ve spolupráci s FŽO v ČR, městem Krnov a firmou Kofola, a. s. V Holešově se akce zúčastnilo 15 mladých lidí z USA, Kanady, Polska, Belgie a Francie, v Krnově 22 osob, většinou studentů ze 7 zemí světa (Belgie, Česko, Francie, Korea, Německo, Polsko a Anglie). Přidalo se k nim

po výzvě v místním tisku i pět mladých Krnovanů, pomáhali také tři romští aktivisté z Ligy za lidská práva a správce židovského hřbitova v Brně pan Špunar s dalšími pomocníky. Podle P. Kuči brigádníci vysekali a vyčistili hřbitovy, vyzvedli mnoho náhrobků a několik jich usadili. Dobrovolníci se účastnili také některých akcí v krnovské synagoze a sešli se se členy Slezského německého svazu v Krnově. Staří lidé jim vyprávěli o tom, co zažili, a vyjádřili hlubokou lítost nad zruďnými zločiny nacistů. Naopak velmi veselý byl prý večírek s Rómy v Romském klubu v Krnově. "Rómové připravili halušky, my krocana na židovský způsob, pili jsme víno. Celý večer hrála kapela Romano jilo romské čardáše a moderní hudbu, prokládali jsme to tradiční židovskou hudbou, na kterou jsme tančili izraelské lidové tance. Zábava trvala do pěti hodin ráno."

ŠAMAJIM TŘEBÍČ

Pavel Kuča se s návrhem uspořádat festival židovské kultury obrátil také na kulturní, vzdělávací a informační centrum KVIZ Třebíč a spolu s jeho zaměstnanci připravili program festivalu, který proběhl ve dnech 2. - 8. 8. pod názvem *Šamajim Třebíč*. Stejně jako v Holešově a v Krnově byly i v zde na programu přednášky (J. Klenovský o historii židovského osídlení na Moravě, Rudolf Fišer o židovské historii a památkách Třebíče), koncerty židovské hudby (Katrýna Kolcová, Létající rabín, Chesed veemet, Marion) a filmy s židovskou tematikou (*Obchod na korze*, *Dita Saxová* aj.). Veškeré dění se konalo v Zadní synagoze unikátní židovské čtvrti v Třebíči-Zámostí, která je na seznamu památek chráněných UNESCO. Festival je nesporným přínosem pro Zámostí, jinak ospalou čtvrt s několika kavárnami a hospůdkami, přes den skoro marně čekající na turisty. Během festivalu mělo Zámostí neopakovatelnou atmosféru. Velký úspěch měl například koncert židovských, romských a českých písní s židovskou tematikou v podání skupiny Chesed ve Emet: hudba se linula i ulicí - před synagogou skotačily děti.

"Dramaturgii obou nových festivalů jsme okopírovali z Holešova," přiznává Kuča. "Holešováci jsou na mne za to trochu naštvaní, ale myslím, že důležitější než to, kdo byl první, je konečný efekt — oživení židovské kultury v těchto významných lokalitách. Skvělé je, že se teď všichni moravsko-slezští přátelé židovské kultury, včetně představitelů brněnské židovské obce, kteří akce navštěvují a podporují, už dobře známe."

MICHAELA ROZOV